

گزارش

سهیل فرهمندی پژوهشگر مسائل ترکیه

چشم انداز پروژه صلح در ترکیه

در ماه‌های اخیر، وضعیت کردهای ترکیه تحت‌تأثیر تحولات سیاسی و نظامی منطقه غرب آسیا قرار گرفته است. از اواخر تابستان ۲۰۲۴، دولت ترکیه به رهبری اردوغان و باغچلی خواستار از سرگیری پروژه صلح با کردها شد که یکی از شروط آن، خلع سلاح پ.ک.ک بود. این درخواست با مخالفت فرماندهان پ.ک.ک مواجه شد اما حزب دمکراتیک و برابری خلق موسوم به (دم‌پارتی) در داخل کشور از آن استقبال کرد و آن را یک فرصت مثبت میان دو طرف خواند. در اولین نشست مجلس ترکیه،تونجر باقرخان و دولت باغچلی با یکدیگر دیدار و گفت‌وگو کردند که سبب مخالفت افرادی از درون حزب باغچلی و سران حزب غرب‌گرای جمهوری خلق شد.
دراین میان صلاح‌الدین دمیرتاش رئیس اسبق و زندانی حزب دمکراتیک خلق هم در مصاحبه‌ای گفت: «شرط رسیدن به یک صلح پایدار در ترکیه میان کردهای داخل ترکیه است و بپهوده به سمت پ.ک.ک نروید. مشکل مردم کرد این کشور در وجود پ.ک.ک نیست در وجود بی‌عدالتی است و تا من آزاد نشوم، هیچ روند صلحی شکل نخواهد گرفت.»
در اواخر ماه اکتبر سال ۲۰۲۴ میلادی شاهد یک حادثه تروریستی در مرکز صنایع نظامی و دفاعی ترکیه در آنکارا از سوی پ.ک.ک بودیم که روند صلح را متوقف و دولت ترکیه شهرداران کرد وابسته به دم‌پارتی را برکنار کرد. با این حال، پس از سقوط نظام سوریه، باغچلی دوباره به موضوع صلح اشاره کرد و مجوز دیدار نمایندگان دم‌پارتی با اوجالان در زندان صادر شد.
اوجالان آمادگی خود را برای حل مسائل از طریق مذاکرات سیاسی اعلام کرد اما خلع سلاح پ.ک.ک را خط قرمز خود دانست. در هفته‌های اخیر، دیدارهای مثبتی میان سران دم‌پارتی و دولت ترکیه انجام شده و برخی احزاب سیاسی از این روند حمایت کرده‌اند.
باین‌حال، برخی دیگر مانند مسواات درویش‌اغلو، این مذاکرات را تهدیدی برای وحدت ملی ارزیابی کرده و مدعی شدند که هدف نهایی کردها ایجاد خودمختاری و رسمی شدن زبان کردی است.
همچنین، حملات هوایی ترکیه به مناطق شمال و شمال‌شرق سوریه باعث نارضایتی‌های گسترده‌ای از سوی کردهای ترکیه شده و اعتراضات و راهپیمایی‌های روزانه آنها در شهرهای مختلف این کشور در جهت حمایت از مردمان مناطق مذکور را به دنبال داشته است.
در رابطه با مسأله کردها در ترکیه موضوعی تحت عنوان پروژه صلح وجود دارد که در اولین گام خود در سال ۲۰۲۴ پس از حادثه تروریستی در آنکارا متوقف شد و این مسأله هم احتمالا به دست‌های پشت پرده مافیاهای کردی و ترکی در ترکیه برمی‌گردد که نشان‌دهنده وجود منافع در درگیری‌ها میان پ.ک.ک و ارتش ترکیه است مانع از صلح می‌شود. اما مطرح شدن مجدد پروژه صلح و اصرار دولت بر این موضوع به سه دلیل اصلی برمی‌گردد.
اول این‌که پس از سقوط اسد که یک نقطه تقابلی با اردوغان بود و به اصطلاح اکنون از میان برداشته شده و یک سوریه مورد دلخواه اردوغان تشکیل شده است، وجود یک خودمدرییتی در شمال سوریه در کنار مرزهای خودش آن هم یک خودمختاری تحت رهبری کردها را تهدیدی برای خودش می‌بیند و با نزدیک شدن به کردها، پیشنهاد حضور اوجالان در مجلس ترکیه و خلع‌سلاح کردن پ.ک.ک در اصل به‌دنبال خلع‌سلاح نیروهای کرد سوریه و به تبع آن حذف خودمدرییتی شمال و شمال‌شرق سوریه است.
در بعد دوم این مسأله احتمالا با وجود این‌که اکنون در ظاهر جمهوری اسلامی ایران از معادلات سوریه خارج شده می‌تواند تقویت روابط خود با کردها را در دستور کار قرار دهد.
در بعد سوم این جریان با توجه به صحبت‌های نعمان کورتولوموش، رئیس مجلس ترکیه در پیام سال نوی ۲۰۲۵ میلادی و صحبت‌های گذشته اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه در رابطه با تغییر قانون اساسی ترکیه که یکی از برنامه‌های اصلی خود را تغییر این قانون در سال جاری میلادی عنوان می‌کند طبعاً نیاز به تصویب آن در مجلس ملی این کشور دارد و اکنون یک مخالف سرسخت به نام حزب جمهوری خلق را در پیش روی خود دارد که اوزگوراول، رئیس این حزب چندین بار طی ماه‌های اخیر خواستار برگزاری انتخابات مجدد شده‌است و در این صورت با توجه به نزدیکی دم‌پارتی به حزب جمهوری خلق عملاً طرح قانون اساسی شکست می‌خورد و برای کسب آرای کردها به دنبال حل پروژه صلح است تا با تصویب قانون اساسی، باردیگر در انتخابات ریاست‌جمهوری شرکت کند، زیرا سال ۲۰۲۸ مهلت شرکت اردوغان در این انتخابات تمام می‌شود اما اگر این توافق حاصل نشود و اردوغان هم در انتخابات شرکت نکند، گزینه جایگزین از سوی حزب عدالت و توسعه برای این جایگاه می‌تواند هاکان فیدان، وزیر خارجه ترکیه باشد زیرا هم تجربه و کارنامه سیاسی-دیپلماتیک دارد هم یک شخصیت امنیتی است و تجربه بیش از ۱۲ سال ریاست‌میت ترکیه را دارد و همچنین یک کرد اهل وان و بعد از تورکوت اوزال که یک رئیس‌جمهور کرد در ترکیه بود می‌تواند تا حد زیادی سبب کاهش مخالفت کردها با دولت ترکیه شود.

که سببی وجود ندارد، باید اساسا از شر همه چیز خلاص شوید.»

استعفای رئیس آژانس

تنها چند ساعت پس از این اظهارات از سوی ماسک، منابع خبری گزارش دادند که مت هوپسون که در دولت ترامپ به‌عنوان رئیس کارکنان آژانس توسعه جهانی آمریکا منصوب شده بود، در پی انتشار گزارش‌ها مبنی بر مرمضی اجباری جان وورهیس، مدیر امنیتی این‌نهاد و پربایان مک‌کیل، معاون اواستعفا کرده است.
هوپسون به‌طور مستقیم به جیسون گری، مدیر موقت کارکنان آژانس توسعه جهانی آمریکا گزارش می‌داد.

تقریباً صد نفر از کارکنان آژانس توسعه جهانی آمریکا هم‌اکنون به مرمضی اجباری فرستاده شده‌اند.
ازجمله دو مقام امنیتی مورد اشاره که با نمایندگان وزارت کارآمدی دولت

اختلاف پیدا کرده بودند.

گزارش‌ها حاکی است که مرمضی اجباری وورهیس و مک‌گیل به‌دلیل عدم تحویل اطلاعات طبقه‌بندی‌شده به نمایندگان وزارت کارآمدی دولت بوده است که مجوزهای امنیتی کامل نداشتند.

این اتفاقات درحالی است که از ابتدای این هفته وبسایت این آژانس مستقل دولت آمریکا بدون هیچ توضیحی از دسترس خارج شد. طبق گزارش رسانه‌های آمریکایی، در زمان تلاش برای دسترسی به وبسایت آژانس توسعه بین‌المللی آمریکا این پیام به نمایش درمی‌آمد: آدرس IP سرور یافت نشد.
در این میان گفته می‌شود که دولت ترامپ قصد دارد استقلال آژانس توسعه

بین‌المللی را سلب کرده‌و آن راتحت کنترل وزارت امور خارجه قراردهد.
رویترز نیز گزارش داد که مقامات این آژانس اقدام به جمع‌آوری لوح‌هایی بانشان مهر رسمی آژانس کرده‌اند که این نشانه دیگری از در جریان بودن فرآیند ادغام آن به وزارت امور خارجه آمریکاست.
در واکنش به این حواشی و جنجال‌ها، قانون‌گذاران دموکرات اقدام دولت ترامپ را غیرقانونی و مغایر با قانون اساسی آمریکا خوانده‌اند.
آنها معتقدند تصمیم دولت جدید به

افراد فقیر در کشورهای خارجی آسیب می‌زند، برای امنیت ملی آمریکا زیانبار است و اثرگذاری آمریکا در صحنه جهانی را کاهش می‌دهد.

ایلان ماسک فاش کرد «آژانس توسعه جهانی آمریکا» در ایجاد ویروس کرونا نقش داشته است

ماسک از چهره آمریکا افتاد

میلیون هافر را کشت؟»
این میلیاردر آمریکایی چند روز پیش نیز گفت که ترامپ با تعطیلی این آژانس موافقت کرده است. ماسک طی مصاحبه‌ای که از شبکه ایکس منتشر شد، گفت: «می‌دانید که هیچ‌یک از اینها بدون حمایت کامل رئیس‌جمهور انجام نمی‌شود و با توجه به مسائل آژانس درباره این موضوع با ترامپ مشورت کردم و او موافقت کرد که آن را تعطیل کنیم.»

ماسک گفت: «اگر سببی دارید که یک کرم در آن وجود دارد، شاید بتوانید کرم را بیرون بیاورید، اما اگر فقط یک توده کرم داشته باشید، نامیدکننده است. درواقع آژانس مذکور یک توده کرم است. هیچ سببی وجود ندارد. زمانی

اقتصادی و امدادسانی در برابر بلایای طبیعی نظارت دارد، از آغاز دوره دوم ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ، هدف انتقادات شدید قرار گرفته و مخالفانش آن را به «ناکارآمدی» و اجرای «برنامه‌های بیهوده و پرهزینه» متهم می‌کنند.

اما شدیدترین این حملات را ماسک در شبکه ایکس انجام داد.

ایلان ماسک در پاسخ به پستی در ایکس که می‌گفت آژانس توسعه جهانی آمریکا یا همان USAID حدود ۵۳میلیون دلار به سازمان مشارکت اقتصادی بهداشتی EcolHealth Alliance کمک مالی کرده و از این پول برای تحقیق روی ویروس‌های کرونا در آزمایشگاه ووهان چین استفاده شده و احتمالاً ویروس کرونا را به‌وجود آورده، نوشت: «آیا می‌دانستید USAID با استفاده از دلارهای مالیاتی شما تحقیق درباره سلاح‌های زیستی ازجمله کووید-۱۹ را تأمین مالی کرده است؛ ویروسی که

آمریکا، جنجال‌آفرین بوده است. بعد از حمایت از احزاب افراطی در آلمان و دادن سلام‌نازی، حالا او طی چند روز اخیر یک سازمان شناخته‌شده دولتی آمریکا را مورد هدف قرار داده است. لازم به ذکر است که وزارت کارآمدی دولت نه بخشی از دولت فدرال، بلکه کمیسیون مشورتی است که ترامپ آن را ایجاد کرده و تحت رهبری ایلان ماسک، وظیفه‌اش کاهش هزینه‌های فدرال و کوچک‌کردن بروکراسی دولت است.

حمله به «آژانس توسعه جهانی»

حملات اخیر ماسک علیه «آژانس توسعه جهانی آمریکا» (USAID) بوده است. اظهارات و اتهاماتی که ماسک علیه این سازمان مهم بیان کرده به قدری بوده که بسیاری می‌گویند هدف از این کار تعطیلی این نهاد است.

نهاد مذکور که بر اجرای برنامه‌کمک‌های خارجی آمریکا، ازجمله کمک‌های بشردوستانه، توسعه

تحلیل

افق روابط آنکارا و واشنگتن در عصر ترامپ

بگذارند.
در این سناریو، نقش بازیگران اصلی منطقه‌ای مانند روسیه، ایران، اتحادیه اروپا و اسرائیل بررسی و تأثیر آنها بر روابط ترکیه و آمریکا تحلیل می‌شود.
روسیه به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی در منطقه خاورمیانه و شرق مدیترانه، نقش مهمی در روابط ترکیه و آمریکا ایفا می‌کند. نزدیکی ترکیه به روسیه در سال‌های اخیر، به‌ویژه پس از بحران سوریه و خرید سیستم‌های دفاعی اس ۴۰۰، باعث ایجاد تنش بین ترکیه و آمریکا شده است.

ترکیه و روسیه در بحران سوریه همکاری نزدیکی داشته‌اند. این همکاری شامل مشارکت در مذاکرات آستانه و ایجاد مناطق کاهش تنش در سوریه است. از دیدگاه آمریکا، این همکاری می‌تواند به‌عنوان تهدیدی برای منافع استراتژیک آن در منطقه تلقی شود.

ترامپ ممکن است از این موضوع به‌عنوان اهرم فشار علیه ترکیه استفاده کند و خواستار کاهش همکاری‌های ترکیه با روسیه شود. خرید سیستم‌های دفاعی اس ۴۰۰ از روسیه توسط ترکیه، یکی از مهم‌ترین عوامل تنش بین ترکیه و آمریکا در دوران ترامپ بوده است. آمریکا این

برش

فضای آماده برای تنش‌های سیاسی واقتصادی

روابط ترکیه و آمریکا در دوران ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ ممکن است با چالش‌های جدی مواجه شود، به‌ویژه اگر اختلافات سیاسی و اقتصادی بین دو کشور تشدید شود. این سناریو بر اساس تنش‌های ناشی از مسائل داخلی ترکیه، تحریم‌های اقتصادی، اختلافات ایدئولوژیک و نقش بازیگران منطقه‌ای استوار است. در ادامه، این سناریو به تفصیل بررسی می‌شود.

ترکیه در سال‌های اخیر اقدام به خرید سیستم‌های دفاعی پیشرفته از روسیه، ازجمله سیستم موشکی اس ۴۰۰ کرده است. این اقدام مورد انتقاد شدید آمریکا قرار گرفته است، زیرا معتقد است که این سیستم‌ها می‌تواند امنیت ناتو را تهدید کند. ترامپ ممکن است در پاسخ به این اقدام، تحریم‌های اقتصادی علیه ترکیه را در نظر بگیرد. در صورت تشدید تنش‌های امنیتی بین ترکیه و آمریکا، ترامپ ممکن است تحریم‌های

از همان روزی که دونالد ترامپ برای دومین بار به‌عنوان رئیس‌جمهور آمریکا انتخاب شد، بسیاری از کارشناسان تأکید داشتند یکی از مهم‌ترین تفاوت‌های دوره دوم ترامپ با چهار سال نخست حضور او در کاخ سفید، حضور ایلان ماسک در کنار اوست. آنها اعتقاد داشتند که ماسک و نظراتش، تأثیر زیادی روی رئیس‌جمهور آمریکا خواهد داشت و همین مسأله ممکن است زمینه‌ساز جنجال‌ها و حاشیه‌های زیادی در محافل سیاسی و داخلی آمریکا شود.

درحالی‌که هنوز یک ماه از ورود ترامپ به کاخ سفید نگذشته، اما اظهارات و اقدامات ماسک در همین مدت کوتاه نشان داده که نگرانی تحلیلگران و کارشناسان بی‌مورد هم نبوده است. ماسک که قرار است مسئول وزارت تاره‌تاسیس «کارآمدی» در دولت جدید ترامپ باشد، با حرف‌ها و کارهایش در داخل و خارج از

تحلیل

افق روابط آنکارا و واشنگتن در عصر ترامپ

روی کار آمدن دونالد ترامپ فضایی جدید برای همه کشورها ایجاد کرده‌است. در ارتباط با ترکیه نیز سه سناریو قابل تحلیل و بررسی است.

همکاری‌های استراتژیک

در یک سناریو، ترکیه و آمریکا ممکن است به‌دلیل منافع مشترک در برخی حوزه‌ها، به‌ویژه در مقابله با تهدیدات امنیتی در خاورمیانه، همکاری‌های استراتژیک خود را تقویت کنند. ترکیه به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در منطقه، می‌تواند نقش مهمی در سیاست‌های امنیتی ترامپ ایفا کند. یکی از مهم‌ترین زمینه‌های همکاری استراتژیک بین ترکیه و آمریکا، مبارزه با تهدیدات امنیتی در خاورمیانه است. ترکیه به‌دلیل موقعیت جغرافیایی خود، نقش کلیدی در تأمین امنیت مرزهای شرقی ناتو دارد. همکاری با آمریکا در این زمینه می‌تواند شامل تقویت حضور نظامی ناتو در منطقه و انجام عملیات‌های مشترک برای مقابله با تهدیدات بالقوه باشد. همکاری اقتصادی و انرژی نیز می‌تواند به‌عنوان یکی از ارکان اصلی سناریوی همکاری استراتژیک بین ترکیه و آمریکا در نظر گرفته شود. ترکیه به‌عنوان یکی از اقتصادهای بزرگ در منطقه، می‌تواند به‌عنوان شریک اقتصادی مهم برای آمریکا عمل کند. ترکیه و آمریکا می‌توانند با افزایش حجم تجارت دوجانبه، به تقویت روابط اقتصادی خود بپردازند. این موضوع می‌تواند شامل کاهش تعرفه‌های تجاری، افزایش سرمایه‌گذاری‌های مشترک و توسعه همکاری‌های فناوری باشد.

ترکیه به‌عنوان کشوری که در مسیر انتقال انرژی از خاورمیانه به اروپا قرار دارد، می‌تواند به‌عنوان شریک استراتژیک آمریکا در زمینه انرژی عمل کند. این موضوع می‌تواند شامل همکاری در پروژه‌های خط لوله انتقال گاز و نفت و توسعه منابع انرژی تجدیدپذیر باشد. ترکیه و آمریکا می‌توانند در مدیریت بحران‌های منطقه‌ای،